

Nr 199.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning av frågan om förbättrade löneförmåner i vissa fall för befattningshavare, vilka varit partiellt arbetsföra.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindahl* (I: 17) och den andra inom andra kammaren av herr *Henriksson* (II: 34), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att frågan om förbättrade löneförmåner i vissa fall för befattningshavare, vilka åtnjutit ledighet för sjukdom, utredes och att Kungl. Maj:t, därest särskilda hinder icke möta, därefter vidtager åtgärder för en rättelse av de nuvarande förhållandena.

Motionärerna erinra inledningsvis om de huvudanställningsformer, som användas inom det statliga lönesystemet, ordinarie-, extra ordinarie- och aspirantanställning, samt framhålla att för vinnande av extra ordinarie anställning erfordras bl. a. friskintyg. I fortsättningen uttalas att i vissa fall, såsom t. ex. efter tbc-sjukdom, gäller för erhållande av friskintyg att en karenstid av tre år skall ha förflutit, från det den anställde efter sjukledighet inträtt i tjänstgöring. Den anställde kunde följaktligen icke erhålla extra ordinarie anställning, förrän denna tid förflutit. Härmed hade tidigare följt dels att lönen under karenstiden blivit lägre än vad den eljest skulle ha varit, dels att löneklassuppflyttningarna för framtiden i varje intervall försenats motsvarande tid. Fr. o. m. den 1 juli 1949 (SFS 322/1949) hade en förbättring inträtt så till vida, att anställning som extra tjänsteman skulle kunna tillämpas i de fall, då full arbetsprestation kunde utföras men prognosen för sjukdomen vore oviss. Anställning som extra tjänsteman medförde i fall som här avsåges en likhet med de extra ordinarie i fråga om de kontanta löneförmånerna men ej i fråga om sociala förmåner och pension. De 1949 genomförda förbättringarna gällde endast fall, som inträffade efter kungörelsens ikraftträdande. Tidigare inträffade fall kvarstode oreglerade, vilket medförde en orättvisa, som så långt möjligt borde elimineras.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit yttrande och därvid anført i huvudsak följande.

Statens lönenämnd får erinra, att i kung. 1949: 322 utfärdats vissa anvisningar i fråga om tillämpningen av 4 § tilläggsbestämmelserna till Saar. I dessa anvisningar ha gjorts uttalanden i fråga om anställande av partiellt arbetsföra, innebärande bl. a., såsom i motionerna framhållits, att den extra anställningsformen skall tillämpas i sådana fall, då full arbetsprestation kan utföras men prognosen för sjukdomen är oviss. Motionärernas syfte

Bihang till riksdagens protokoll 1951. 6 saml. Nr 199—200.

torde vara, att dessa anvisningar skola erhålla retroaktiv verkan och en omreglering ske av anställningsform m. m. för de befattningshavare, för vilka en sådan retroaktiv reglering kan ha betydelse.

Lönenämnden får till att börja med framhålla, att — såvitt nämnden har sig bekant — några bestämmelser icke finnas utfärdade om viss karenstid efter genomgången sjukdom för vinnande av e. o. anställning. Detta spörsmål bedömes vanligtvis i varje särskilt fall. Enligt vad under hand inhämtats tillämpas dock vid statens järnvägar, utan att några direkta bestämmelser härom utfärdats, i allmänhet en dylik karenstid av tre år.

Såsom motionärerna uttalat ha numera vissa förbättringar genomförts i anställningsförhållandena för de partiellt arbetsföra av den kategori, varom här är fråga, genom påbudandet av användning av den extra anställningsformen. Före tillkomsten av nämnda anvisningar torde ifrågavarande befattningshavares anställningsförhållanden i här berörda avseenden icke ha varit reglerade genom vare sig generella bestämmelser eller sådana utfärdade för särskilda förvaltningsområden. Vid kommunikationsverken fanns under tiden för giltigheten av civila icke-ordinariereglementet över huvud taget icke möjlighet att vinna anställning såsom extra tjänsteman, då bestämmelserna i detta reglemente om extra tjänstemän icke ägde tillämpning å dessa verk. Med hänsyn till angivna förhållanden ha visserligen ojämnheter i fråga om olika befattningshavares anställningsform säkerligen förekommit, vilka för vederbörande tjänsteman kunna få betydelse i lönehänseende under den fortsatta statsanställningen. Lönenämnden anser sig emellertid av principiella skäl icke kunna tillstyrka, att berörda anvisningar — liksom ej heller andra i anslutning till 1947 års lönereglering meddelade anvisningar i syfte att vinna större likformighet i fråga om befattningshavares anställningsförhållanden — erhålla en sådan retroaktiv verkan, som ifrågasatts i de remitterade motionerna. Härtill kommer att en sådan utredning, som motionärerna ifrågasatt, såvitt lönenämnden kan bedöma, måste medföra ett omfattande administrativt arbete. Lönenämnden anser sig därför icke kunna tillstyrka motionärernas hemställan.

Utskottet. Det i motionerna framförda förslaget åsyftar, att utredning skulle verkställas, huruvida icke de anvisningar, som år 1949 utfärdats rörande anställande av partiellt arbetsföra — innehärande bl. a. att den extra anställningsformen skall tillämpas i sådana fall, då full arbetsprestation kan utföras men prognosen för sjukdomen är oviss — kunde erhålla retroaktiv verkan och en omreglering ske av anställningsform m. m. för de befattningshavare, för vilka en sådan retroaktiv reglering kunde få betydelse. Härigenom skulle vissa av motionärerna påtalade ojämnheter i löneturen för befattningshavarna i fråga undanröjas. Även om det i och för sig kunde synas önskvärt att dessa ojämnheter eliminerades, uppresa sig emellertid betänkligheter av principiell och praktisk art mot att låta den nya ordningen på förevarande område erhålla retroaktiv verkan. Såsom även statens lönenämnd i sitt över motionerna avgivna yttrande antytt, skulle nämligen en sådan åtgärd kunna medföra svåröverskådliga följdverkningar inom andra områden, där i anslutning till senaste lönereglering anvisningar meddelats i syfte att tillskapa ökad likformighet i fråga

om anställningsförhållanden o. d. Härtill kommer, att den av motionärerna ifrågasatta utredningen med all sannolikhet måste komma att medföra ett betydande administrativt arbete. Vid nu angivna förhållanden finner sig utskottet icke böra tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 17 och II: 34 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 november 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gränebo, Iwar Anderson, Mannerskantz, Leander, Heiding, fröken Andersson, herrar Eric Ericson, Näsström, Erik Gustaf Andersson, Axel Andersson, Edvin Thun och Söderquist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Ståhl, Staxäng, Åkerström, Pettersson i Dahl, Petterson i Degerfors, Andersson i Munkaljungby, Nihlfors och Gustafsson i Stockholm.
